

การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา:
โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร

The Application the Threefold Training (Tri-Sikkhā) for
Development of Youth Learning, Case Study: Bangphrom School
Bangkok Province

¹พระเสกสรร ปณฺญาวชิโร (ใจกล้า) Pra Seksan Panyawachiro (Jaikla)

โยตะ ชัยวรมันกุล Yota Chaiworamankul

³ธวัช หอมทวนลม Thawash Homtuanlom

¹²³วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Buddhaphanya Sridvaravadi Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

¹Corresponding author, e-mail: yota.chai.1339@gmail.com

Received April 21, 2023; Revised May 25, 2023; Accepted: June 02, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ 1) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร และ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร ศึกษาวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 169 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการและมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ แบบสอบถามปลายเปิด และแบบสัมภาษณ์ สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้การทดสอบด้วยค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) โดยใช้ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการศึกษาพบว่า 1) การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชนกรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้าน พบว่าด้านหลักการประยุกต์ใช้ความรู้ในระดับสูงสุด รองลงมา คือ ด้านหลักการเรียนรู้กระบวนการ และด้านหลักการมีส่วนร่วมทางร่างกายอยู่ในระดับน้อยที่สุด 2) ผลการหาค่าความสัมพันธ์การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชนโรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร พบว่าตั้งแต่สมมติฐานที่ 1-5 นักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการ

เรียนรู้ของเยาวชนกรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้
 3) สภาพปัญหาเกี่ยวกับการหาความสัมพันธ์การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
 ของเยาวชนกรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนไม่เข้าใจวิธีการ
 สร้างความรู้เกี่ยวกับไตรสิกขา การแสดงความคิดเห็นของนักเรียนแต่ละคนต่างกัน และข้อเสนอแนะ
 คือ เน้นการสอนผู้เรียนด้วยวิธีการสร้างความรู้เกี่ยวกับไตรสิกขาให้มากขึ้น ผู้สอนต้องให้ผู้เรียนเน้น
 การแสดงความคิดเห็นออกมาเพื่อแสดงความกล้าคิดกล้าแสดงออก

คำสำคัญ: การประยุกต์; ไตรสิกขา; การพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน

Abstract

The research title has objectives of this research were: 1.to study the application of the Tri-Sikkhā principles for the development of youth learning. Case study: Klong Bang Phrom School, Bangkok, 2. to study the relationship between personal factors and the application of the Tri-Sikkhā principles to develop youth learning 3. to propose guidelines for applying the Tri-Sikkhā principles to the development of youth learning. Case study: Klong Bang Phrom School, Bangkok. Study research using quantitative research methodology. (Quantitative Research) data was collected using questionnaires. At Khlong Bang Phrom School in Bangkok, 315 students received 169 primary school students by opening a ready-made table (Krejcie and Morgan). The tool was used as a questionnaire. It is a checklist type with a 5-level evaluation scale, an open-ended questionnaire, and an interview form. The statistical significance level is set at 0. 05. The results of the study found that: 1) Khlong Bang Phrom School is a case study of the application of Tri-Sikkhā principles to youth learning development. Bangkok Overall, it was at a high level (= 4.04) and when considering the details of each aspect, it was found that the students had opinions on the application of the Tri-Sikkhā principles to develop youth learning: a case study: Khlong Bang Phrom School. Bangkok the principle of applying knowledge was the highest (= 4.37), followed by the principle of process learning (= 3.99), and the principle of physical participation was the lowest (= 3.93). 2) The results of finding the relationship value of applying the Tri-Sikkhā principles for the development of youth learning. it was found that from hypotheses 1–5, students had no relationship with the application of the Tri-Sikkhā principles to develop youth learning: Khlong Bang Phrom School, Bangkok, which rejects the hypothesis 3) Conditions of problems relating to the application of the Tri-Sikkhā principles for the development of youth learning: a case study of Khlong Bang Phrom School the Bangkok Metropolitan Administration found that students did not understand how to build knowledge about the Tri-Sikkhā and the opinions of each student were

different. And the suggestion is to focus on teaching learners how to build more knowledge about the Tri-Sikkhā. The instructor must have the learners focus on expressing their opinions to show the courage to think and act assertively.

Keywords: The Application; Threefold Training (Tri-Sikkhā); Development of Youths

บทนำ

การพัฒนาคนเป็นเรื่องสำคัญของประเทศชาติ ที่จะสร้างเสริมให้คนไทยเป็นคนมีร่างกายและจิตใจที่มีคุณภาพ มีความพร้อมที่จะดำเนินชีวิตอย่างปกติสุข โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชน ที่จะเป็นคนกลางในการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต จะเป็นกลุ่มที่ต้องได้รับการพัฒนาจากภาครัฐเป็นอย่างยิ่ง แต่ปัญหาที่พบในสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน กลับพบว่าปัญหาสังคมไทยควบคู่ไป กับปัญหาเด็กและเยาวชน ได้ทวีความรุนแรงและมีความหลากหลายมากขึ้นกว่าอดีตที่ผ่านมา ชาวที่ได้ รับทราบจากสื่อต่างๆ ล้วนแต่เป็นปัญหาที่รุนแรงอย่างไม่น่าเชื่อ แต่สาเหตุแห่งปัญหา ที่เกิดขึ้นส่วน หนึ่งมาจากสภาพแวดล้อมและเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสพัฒนาทางเทคโนโลยี สารสนเทศ และการ สื่อสารไร้พรมแดนในแนวทางโลกาภิวัตน์ซึ่งต่างมุ่งเน้นการแข่งขันเพื่อ สร้างความมั่นคงในด้าน เศรษฐกิจ ทำให้คนมีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น แต่เกิดปัญหาด้าน พฤติกรรม คือ การหย่อนใน ศีลธรรม จริยธรรม ปัญหาสังคมหลายด้านยังรุมล้อมคุกคามเด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ให้หลง ผิดและพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากเดิม ขาดระเบียบวินัย ส่งผลให้วิถีชีวิตและค่านิยมดั้งเดิมที่ดีงาม ตามโครงสร้างของสังคมไทยหายไป พร้อมกับการล่มสลายของสถาบันครอบครัว ซึ่งทำให้ภูมิคุ้มกัน ของเด็กเยาวชน นักเรียนนักศึกษาที่จะต้านทาน กับสภาพปัญหาแวดล้อมต้องขาดความมั่นคง (กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2549)

โดยการจัดการศึกษาที่ผ่านมายังไม่เป็นไปตามความมุ่งหมายและหลักการแห่ง พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ได้กำหนดไว้ว่า “มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้อง เป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มี จริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และ “มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่เสรีภาพ ความ เคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยรู้จัก รักษาผลประโยชน์ ส่วนรวมและของประเทศชาติรวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติการ กีฬา ภูมิปัญญา ท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และ เรียนรู้ด้วยตนเอง อย่างต่อเนื่อง” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

ในความเจริญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้ทำให้เราเข้าสู่สังคมโลกาภิวัตน์ เป็นโลกที่ เชื่อมโยงถึงกันหมดหรือที่เรียกว่าโลกไร้พรมแดน การใช้ดาวเทียมและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไยแก้วนำ แสงได้ทำให้คนมีหุติพิพตาทิพย์ สามารถนำอดีต มาฉายในปัจจุบัน สามารถติดต่อสัมพันธ์กันข้ามฟ้า และข้ามโลก การส่งและรับข่าวสารข้อมูลสามารถ กระจายไปสู่ผู้รับโดยไม่จำกัดเวลาสถานที่ เทคโนโลยีหลักอันได้แก่เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยี สื่อสารโทรคมนาคมและเทคโนโลยี

เกี่ยวกับฐานข้อมูล ได้ช่วยสร้างเครือข่ายทางการศึกษา การเมือง วัฒนธรรม ธุรกิจ บันเทิง ฯลฯ จนกระทั่งชาวสารกลายเป็นสิ่งที่ต้องเสพในชีวิตประจำวัน หาไม่แล้ว เราจะไม่สามารถปรับตัวได้ในความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประเทศเข้าสู่การเป็นสังคมบริโภคอย่างรวดเร็ว ทำให้เราพบเห็นความ เจริญของบ้านเมืองทางด้านวัตถุ แต่ถดถอยทางด้านการพัฒนาจิตใจช่องว่างทางเศรษฐกิจและสังคม ขยายตัวมากขึ้นระหว่างผู้คนในเมืองและชนบท ภูมิปัญญาถูกลดทอนความสำคัญ ครอบครัวยุคใหม่ ท้องถิ่นอ่อนแอลดลง เพราะขาดหลักในการพึ่งพาตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระบบการศึกษาในโรงเรียน ที่พัฒนาอย่างแยกส่วน มุ่งผลิตคนเก่ง เน้นวิชาความรู้เป็นเป้าหมายหลัก จึงไม่สามารถจัดการศึกษาให้ผู้เรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงไม่สามารถผลิตผู้เรียนที่มีคุณภาพและมีกำลังรับมือกับปัญหา ในชุมชนของตน หรือมาตรวัดความรู้ผิดชอบชั่วดี มีความละเอียดต่อการกระทำผิดทำนองคลองธรรม ในที่ลับและที่แจ้ง เราจึงพบเห็นการทุจริตคอร์รัปชันและการแข่งขันอย่างเอาเปรียบเกิดขึ้น ในทุกภาคส่วนของประเทศไทย รวมถึงความละเอียดอ่อนหน้าที่และตัวบทกฎหมายจนเกิดความเสียหาย อย่างรุนแรง สร้างความอ่อนแอให้กับประเทศชาติอย่างมาก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547)

โดยสังคมไทยเห็นว่าการมีโลกทัศน์ค่านิยมและอุดมการณ์ที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนา พุทธ เป็นอย่างมากที่เห็นได้ชัดคือความคิดเรื่องกรรมบาปบุญและบุญคุณการเน้นคุณค่าทาง จิตใจ ความรู้สึกแนวคิดทางพุทธศาสนาประกอบกับวิถีชีวิตที่เน้นการผลิตแบบพอเพียงชีพทำให้ ประชาชนมีการใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายสมถะรู้จักแบ่งปันช่วยเหลือกันและพอเพียงในสิ่งที่ตนเอง มีอยู่อย่างรักตาม ค่านิยมและวัฒนธรรมต่างๆ เหล่านี้ได้รับผลกระทบจากการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่เศรษฐกิจเฟื่องฟู (พระพรหมคุณาภรณ์, 2549) ซึ่งให้เห็นถึงการ พัฒนาหลักไตรสิกขาในการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนว่า ค่านิยมเกิดจากการเรียนรู้ โดยเริ่มที่ สถาบันครอบครัว สถาบัน ศึกษา และสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่สนับสนุนร่วมกันส่งเสริมปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรมที่ดี มี อิทธิพลต่อการหล่อหลอมค่านิยมที่ดีให้กับเยาวชนได้ ข้อค้นพบที่น่าสนใจ ของการวิจัยครั้งนี้ กล่าวคือ เยาวชนมีการพัฒนาพฤติกรรม จิตใจ และปัญญาตามหลักพุทธธรรม สูงขึ้น เนื่องจาก การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ (ปรโตโฆสะ) มีครูผู้สอนเป็นกัลยาณมิตรที่รัก คอยชี้แนะ สนับสนุน การนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการกับการฝึกอบรมระบบการศึกษาที่สมบูรณ์ จะต้องมียุคประกอบพร้อมทั้งศีล สมาธิ และปัญญา โดยหลักการศึกษาหรือการฝึกฝนอบรม ที่ กำหนดขึ้นเพื่อแก้ปัญหา เป็นกระบวนการสร้างปัญญา นำไปสู่สภาพของชีวิต เป็นไป เพื่อความ ดำรงอยู่ด้วยดีร่วมกันในสังคมได้ ดังนั้นโรงเรียนวิถีพุทธ เป็นสถานศึกษาที่ดำเนินในทางของพระ พุทธะ คือ ท่านผู้รู้ - ผู้ตื่น - ผู้เบิกบาน ความรู้ - ความตื่น - ความเบิกบานนั้น เป็นลักษณะ 3 ด้าน ของแกนอันเดียว คือ ปัญญา ที่พัฒนาประณีตยิ่งขึ้นไป ในจิตใจที่ตื่น สดใสมีพลังเข้มแข็งด้วย สมาธิ โดยมีการสื่อสารและ พฤติกรรมที่สัมพันธ์อย่างเกื้อกูลกับเพื่อนมนุษย์และสิ่งแวดล้อมเป็น ฐานรองรับสนับสนุน ทำให้เกิด การพัฒนาที่การศึกษา 3 ด้านบูรณาการเป็นไตรสิกขา สถานศึกษาที่ ประกอบด้วยผู้บริหาร ครูอาจารย์ ตลอดจนมาถึงบุคลากรในวงการศึกษาทั้งปวง และกว้างออกไป ทั่วถึงชุมชนและสังคม ทั้งหมด เป็นกัลยาณมิตร ที่ช่วยกันชักนำส่งเสริมกล่อมเกล้าให้เด็กนักเรียนใช้ กลไกแห่งโยนิโสมนสิกา ความรู้คิดของตนขับเคลื่อนตัวเองให้ก้าวไปในวิถีแห่งไตรสิกขานั้น ซึ่ง ความก้าวหน้าไป หมายถึง ความเพิ่มพูนแห่งความเก่งกล้าเจียบคม พร้อมด้วยความดีงามที่ประสา

กลมกลืนกับความสุขความ แจ่มใสเบิกบาน สู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ผู้มีชีวิตดีงาม และร่วมสร้างสรรค์สังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถม โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร จำนวน 315 คน และและสุ่มตัวอย่างด้วยตารางเครื่องสุ่มและมอร์ได้จำนวนนักเรียนชั้นประถมจำนวน 169 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้ 1. ศึกษาหลักการและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน จากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2. กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย 3. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 4. สร้างเครื่องมือการวิจัย 5. นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข 6. นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรเพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ 7. ปรับปรุงแก้ไข 8. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับชั้นประถม และการเรียนธรรมศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร โดยที่ผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องแสดงความคิดเห็นจากคำถามที่ผู้วิจัยกำหนดให้ตรงกับระดับใดที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

ผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยมาใช้ในการบรรยายลักษณะของตัวแปร จึงได้กำหนดเกณฑ์ของค่าเฉลี่ยการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร ไว้ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 คะแนน ถือว่ามีการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 คะแนน ถือว่ามีการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

ของเยาวชน ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 คะแนน ถือว่ามีการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 คะแนน ถือว่ามีการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 คะแนน ถือว่ามีการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน ในระดับมากที่สุด

ทั้งนี้ได้กำหนดระดับการบริหารจัดการไว้ 3 ระดับ ซึ่งเรียกว่า มาตรฐานอัตรภาค (Nominal) คือ ค่าเฉลี่ย 3.67 – 5.00 อยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.66 อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.33 อยู่ในระดับต่ำ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร

1. นำแบบสอบถามจำนวน 169 ชุด โดยประชากรที่เป็นนักเรียนประถมในโรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร เก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการเก็บคืน

2. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากนักเรียนประถมในโรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร ทั้งหมดโดยอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ จำนวน 169 ชุด คิดเป็นแบบสอบถามที่ได้รับคืนร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องแล้ว ทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) ความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามของนักเรียน เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร ใช้สถิติการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3) ในการทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับชั้นประถม และการเรียนธรรมศึกษา กับตัวแปรตามได้แก่ การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อการพัฒนาชีวิตของเยาวชนในโรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้การทดสอบด้วยค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) โดยใช้ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4) ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดผู้วิจัยจะทำการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม จากนั้นจึงจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามสาระสำคัญที่ได้กำหนดไว้ในคำถามปลายเปิด แล้วจึงวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ผลการวิจัย

ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีดังนี้ นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีเป็นเพศชาย จำนวน 109 คน คิดเป็น ร้อยละ 64.5 มีอายุ 7 – 9 ปี จำนวน 90 คน คิดเป็น ร้อยละ 53.3, มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 2.50 จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 46.7, ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- 3 จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 50.9 เคยเรียนธรรมศึกษา จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 82.8

1. ผลการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 1) ด้านหลักการสร้างความรู้ 2) ด้านหลักการปฏิสัมพันธ์ 3) ด้านการเรียนรู้กระบวนการ 4) ด้านการมีส่วนร่วมทางร่างกาย และ 5) ด้านหลักการประยุกต์ใช้ความรู้ พบว่า การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.04$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้าน พบว่า ด้านหลักการประยุกต์ใช้ความรู้อยู่ในระดับสูงสุด ($\mu = 4.37$) รองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้กระบวนการ ($\mu = 3.99$) และด้านการมีส่วนร่วมทางร่างกายอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\mu = 3.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุป ได้ดังนี้

1.1 การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร ด้านหลักการสร้างความรู้ในระดับมาก ($\mu = 3.95$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า การเน้นการสร้างความรู้หลักไตรสิกขาเพื่อเป็นประสบการณ์ สร้างเสริมชีวิตอยู่ในระดับสูงสุด ($\mu = 4.12$) รองลงมา คือ ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนา ศิล สมาธิ และ ปัญญาขณะเรียนและทำกิจกรรมไปพร้อมๆ กัน ($\mu = 4.10$) และน้อยที่สุดการเรียนรู้หลักไตรสิกขาสามารถพัฒนาสติปัญญากับผู้เรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\mu = 3.64$)

1.2 การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร ด้านหลักการปฏิสัมพันธ์ ($\mu = 3.95$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า การปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นๆ มีประโยชน์ต่อผู้เรียน และสามารถนำหลักไตรสิกขามาเรียนรู้ได้อยู่ในระดับสูงสุด ($\mu = 4.28$) รองลงมา คือ สามารถทำให้เกิดกิจกรรมที่ดีเปิด ทำให้ผู้เรียนได้นำเสนอหลักไตรสิกขาในรูปแบบใหม่ๆ ($\mu = 4.27$) และน้อยที่สุดการเรียนรู้เกี่ยวกับ ศิล สมาธิ และ ปัญญาทำให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ($\mu = 3.65$)

1.3 การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร ด้านการเรียนรู้กระบวนการ ($\mu = 3.99$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญในการเรียนเกี่ยวกับไตรสิกขาอยู่ในระดับสูงสุด ($\mu = 4.23$) รองลงมา คือ ผู้เรียนคิดว่าหลักไตรสิกขา คือ ศิล สมาธิ และการปัญญา สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตรอบตัว ไม่ว่าจะเป็นทางสังคม เพื่อนๆ และครูอาจารย์ ($\mu = 3.98$) และน้อยที่สุดผู้เรียนคิดว่าควรมีการเน้นกิจกรรมเพื่อเสนอแนวทางความคิดเห็นต่างๆ หรือนำมาใช้ในการทำงานกลุ่มร่วมกัน ($\mu = 3.78$)

1.4 การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร ด้านหลักการมีส่วนร่วมทางร่างกาย ($\mu = 3.93$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า ทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การแสดงความคิดเห็น และทัศนคติ เกี่ยวกับไตรสิกขาอยู่ในระดับสูงสุด ($\mu = 4.12$) รองลงมา คือ การเรียนแต่ละรอบเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และหลักไตรสิกขาสามารถเข้าใจได้โดยง่าย ($\mu = 3.98$) และน้อยที่สุดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีการเรียนรู้มากขึ้น บรรยากาศสนุกสนาน มีความหลากหลายในเรื่องของไตรสิกขา ($\mu = 3.84$)

1.5 การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร ด้านหลักการประยุกต์ใช้ความรู้ ($\mu = 4.37$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า ทำการเรียนรู้หลักไตรสิกขาสามารถเสริมความรู้กับผู้เรียน และนำทฤษฎีไปใช้ได้ ($\mu = 4.50$) รองลงมา คือ การเรียนหลักไตรสิกขาเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต และเป็นเป้าหมายสำคัญกับตัวผู้เรียน ($\mu = 4.44$) และน้อยที่สุดการเรียนรู้หลักไตรสิกขาสามารถเพิ่มสาระ และกิจกรรมกับผู้เรียนได้ ($\mu = 4.21$)

2. ผลการหาค่าความสัมพันธ์การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร

สมมุติฐานที่ 1 เพศของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร ซึ่งปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานที่ 2 อายุของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร ซึ่งปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร ซึ่งปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานที่ 4 ระดับชั้นประถมของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร ซึ่งปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานที่ 5 การเรียนธรรมศึกษา ของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร ซึ่งปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3. การวิเคราะห์ เกี่ยวกับสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะ การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร สรุปได้ดังนี้

3.1) สภาพปัญหาเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย คือนักเรียนไม่เข้าใจวิธีการสร้างความรู้เกี่ยวกับไตรสิกขา, การแสดงความคิดเห็นของนักเรียนแต่ละคนต่างกัน, การเรียนไตรสิกขามักมี

สถานการณ์ที่ไม่อาจเอากิจกรรมมาใช้ได้จริง, บรรยายภาคในการเรียนบางครั้งผู้เรียนชุกชน ทำให้การเรียนรู้บางที่ก็ไม่รู้เรื่อง และการเรียนรู้บางครั้งไม่สามารถเสริมทฤษฎีกับหลักไตรสิกขาได้บางอย่าง

3.2) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย สอนผู้เรียนด้วยวิธีการสร้างความรู้เกี่ยวกับไตรสิกขาให้มากขึ้น, ผู้สอนต้องให้ผู้เรียนเน้นการแสดงความคิดเห็นออกมาเพื่อแสดงความกล้าคิดกล้าแสดงออก, ควรมีการปรับใช้การเรียนไตรสิกขาให้เข้ากับสถานการณ์จริง, ควรมีการจัดการบรรยายภาคในการเรียนบางครั้งให้เรียนสนุกสนาน ทำให้การเรียนรู้ไม่ตึงเครียด และควรมีการจัดการเรียนรู้เสริมทฤษฎีกับหลักไตรสิกขาให้กับผู้เรียน

อภิปรายผลการวิจัย

1) การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร ด้านหลักการสร้างความรู้ในระดับมาก ($\mu = 3.95$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร การเน้นการสร้างความรู้หลักไตรสิกขาเพื่อเป็นประสบการณ์สร้างเสริมชีวิตอยู่ในระดับสูงสุด ($\mu = 4.12$) จากตัวเลขระดับความสนใจที่สะท้อนให้เห็นถึงการเรียนรู้คู่กับการพัฒนาตนเองตามหลักไตรสิกขาเป็นนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชิต สงวนไกรพงษ์ ทำวิจัยเรื่อง “พัฒนาการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในพระพุทธศาสนาเถรวาท” พบว่า พระพุทธเจ้าตรัสหลักไตรสิกขาไว้ในวัชชีปุตตสูตร ทุติยสิกขัตตยสูตร และตติยสิกขาสสูตร ไตรสิกขามีความหมายว่า การฝึกอบรมด้านความประพฤติ จิต และปัญญา ไตรสิกขาสามารถจัดประเภทได้ตามหลักไตรสิกขา ตามมรรคมองค์แปด และตามธรรมชั้นธัมมสาม ความสำคัญของหลักไตรสิกขา คือ เป็นที่หลอมรวมสิกขาบทในปาฏิโมกข์ เป็นสิกขาบทเบื้องต้นแห่งพรหมจรรย์ มีอิทธิพลสำคัญทางคัมภีร์พระพุทธศาสนา สารสำคัญของหลักไตรสิกขามี 3 อย่าง คือ ศีล สมาธิและปัญญากระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาที่มีต่อการพัฒนาบุคคลมี 2 หลักธรรม คือ 1) หลักไตรสิกขา 2) หลักอริยมรรคมองค์ 8 การนากระบวนการเรียนรู้ในพระพุทธศาสนาตามหลักไตรสิกขาไปพัฒนาบุคคลนั้นต้องสร้างศรัทธาและปัญญาให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลนั้น ก่อนคือการสร้างสัมมาทิฐิให้เกิดขึ้น นั่นเอง เมื่อเกิดสัมมาทิฐิแล้วจึงนำหลักธรรมต่างๆ เข้าสู่กระบวนการพัฒนาตามความเหมาะสมเมื่อ สิ้นสุดกระบวนการพัฒนาแล้วจะต้องหาการประเมินผลใน 4 ด้าน คือ ด้านกาย ศีล จิต และปัญญา มีเป้าหมายสุดท้ายคือคุณภาพชีวิตที่มีคุณค่าต่อตนเอง ต่อสังคมและประเทศชาติ นั่นคือชีวิตที่พัฒนาแล้ว ประกอบด้วยศีล สมาธิ ปัญญาอย่างแท้จริง (วิชิต สงวนไกรพงษ์, 2557)

2) การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร ด้านหลักการปฏิสัมพันธ์ ($\mu = 3.95$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร การปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ มีประโยชน์ต่อผู้เรียน และสามารถนำหลักไตรสิกขามาเรียนรู้ได้อยู่ในระดับสูงสุด ($\mu = 4.28$) จากผลการศึกษาซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึงพัฒนาการทางด้านการส่งเสริมคุณธรรมให้เกิดขึ้นในเยาวชนได้เป็นอย่างดี ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาอำพล คุณงกร ได้วิจัยเรื่อง ศีลขาบทบาทของพระสงฆ์

ในการอบรมจริยธรรมแก่เยาวชนในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า กลุ่มผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ ในด้านการอบรมทางจริยธรรม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน กลุ่มเยาวชน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 17 ปี มีระดับการศึกษาม.6/ปวช. ที่เยาวชนเคยเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์คือ ด้านกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาจำนวนร้อยละของเยาวชนที่เคยเข้ารับการอบรมตามบทบาทของพระสงฆ์ ด้านกิจกรรมทางพระพุทธศาสนามากที่สุด และความถี่ในการทำกิจกรรมมีจำนวน 5-10 ครั้งต่อปีความคิดเห็นของกลุ่มเยาวชนที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในด้านการอบรมทางจริยธรรมคือ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการเผยแพร่ธรรม ด้านการให้การศึกษา ด้านการให้ความรู้ด้านการปกครองและด้านสาธารณูปโภคและระบบนิเวศ พบว่า กลุ่มเยาวชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในด้านการอบรมทางจริยธรรม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน (พระมหากำพล คุณงกร, 2553)

3) การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร ด้านหลักการเรียนรู้กระบวนการ ($\mu = 3.99$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร ท่าน การใช้หลักทางศาสนาในการศึกษาเพื่อฝึกฝนพัฒนาตน ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญในการเรียนเกี่ยวกับไตรสิกขาอยู่ในระดับสูงสุด ($\mu = 4.23$) ดังนั้นจะเห็นได้ว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของพระจิรวัดน์ อุดตมเมธี (วุฒิพงศ์) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์การศึกษาเพื่อพัฒนาตนตามทัศนะของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต)” ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาเพื่อพัฒนาตนตามทัศนะของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) หมายถึงการศึกษาเพื่อพัฒนาชีวิตและสังคม ซึ่งสามารถช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกันได้ เช่น วีรบุรุษและนักปราชญ์ทั้งหลายได้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ในการดำรงชีวิตเพื่อประโยชน์ตนและประโยชน์ท่าน การใช้การศึกษาเพื่อฝึกฝนพัฒนาตน ก็เพื่อความไม่มีทุกข์และเป็นอิสรภาพทางกาย อิสรภาพทางสังคม อิสรภาพทางจิตใจ และ อิสรภาพทางปัญญากระบวนการฝึกฝนพัฒนาตนได้แก่หลักไตรสิกขา หรือศีลสมาธิและปัญญา ไตรสิกขาได้มีความสำคัญทั้งในฐานะเป็นหลักการเพื่อการดับกิเลส และเป็นรากฐานสำคัญของการกำหนดแบบแผนพฤติกรรมอีกทั้งเป็นวิธีการปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยพัฒนาบุคคลไปตามลำดับจากปุถุชนไปสู่อริยบุคคล หลักาวนา 4 สำหรับตรวจสอบบุคคลผู้ได้รับการพัฒนาตนแล้วจะสะท้อนออกมาทางกาย ศีล (สังคม) จิต (อารมณ์) ปัญญา ปรากฏให้เห็นได้ในการดำเนินชีวิตของเขาเหล่านั้น การศึกษากับการพัฒนาตนจึงได้มีความสัมพันธ์ต่อกันเป็นอย่างมากโดยมีหลักการฝึกฝน คือ ไตรสิกขาและมีหลักตรวจสอบคืออภาวนา 4 การศึกษาช่วยให้มนุษย์ถึงจุดหมายของชีวิต ขณะเดียวกันการพัฒนาตนจาเป็นจะต้องพึ่งการศึกษาจุดมุ่งหมายของชีวิตจึงจะสัมฤทธิ์ผล ความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้จึงไม่สามารถแยกออกจากชีวิตของมนุษย์ได้ การศึกษาตามทัศนะของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) พบว่า ท่านได้วางแนวทางในการศึกษาไว้ เพื่อให้บุคคลรู้จักชีวิต และวิธีการดำเนินชีวิตของตนอย่างถูกหลักธรรมและประเพณีแล้วพัฒนาการดำเนินชีวิตไปสู่ประโยชน์สุขตามแบบอย่างที่เขาโลกจะพึงได้รับ คือการอยู่ดีกินดี การประกอบสัมมาอาชีพ อันเป็นประโยชน์ที่พึงได้รับในปัจจุบัน และให้เข้าใจการสืบทอดของชีวิต ได้แก่การเวียนว่ายตายเกิดแล้วพัฒนาชีวิตไปตามหลักธรรม เพื่อความมีชีวิตใหม่ในสุคติภูมิ การดำเนินชีวิตแบบนี้เป็นประโยชน์ถาวร มั่นคง และจะ

อำนวยผลที่ดีให้ทั้งในชาติปัจจุบัน และชาติต่อๆ ไปจนถึงความเป็นอิสระอันยิ่งใหญ่ คือการหลุดพ้นจากกิเลส ซึ่งความจริงอันนี้เป็นประโยชน์สูงสุด (พระจิรวัดน์ อุตตมเมธี (วุฒิพงศ์), 2555)

องค์ความรู้ใหม่

การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร มีดังนี้ 1) ด้านหลักการสร้างความรู้ 2) ด้านหลักการปฏิสัมพันธ์ 3) ด้านหลักการเรียนรู้กระบวนการ 4) ด้านหลักการมีส่วนร่วมทางร่างกาย และ 5) ด้านหลักการประยุกต์ใช้ความรู้

จึงพบว่า เพศ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับชั้นมัธยม การเรียนธรรมศึกษาของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ปัญหาส่วนใหญ่พบว่า นักเรียนไม่เข้าใจวิธีการสร้างความรู้เกี่ยวกับไตรสิกขา, การแสดงความคิดเห็นของนักเรียนแต่ละคนต่างกัน การเรียนไตรสิกขามักมีสถานการณ์ที่ไม่อาจเอากิจกรรมมาใช้ได้จริง บรรยากาศในการเรียนบางครั้งผู้เรียนซุกซน ทำให้การเรียนรู้บางที่ก็ไม่รู้เรื่อง การเรียนรู้บางครั้งไม่สามารถเสริมทฤษฎีกับหลักไตรสิกขาได้บางอย่าง

ข้อเสนอแนะพบว่า ควรสอนผู้เรียนด้วยวิธีการสร้างความรู้เกี่ยวกับไตรสิกขาให้มากขึ้น, ผู้สอนต้องให้ผู้เรียนเน้นการแสดงความคิดเห็นออกมาเพื่อแสดงความกล้าคิดกล้าแสดงออก, ควรมีการปรับใช้การเรียนไตรสิกขาให้เข้ากับสถานการณ์จริง, ควรมีการจัดบรรยากาศในการเรียนบางครั้งให้เรียนสนุกสนาน ทำให้การเรียนรู้ไม่ตึงเครียด และควรมีการจัดการเรียนรู้เสริมทฤษฎีกับหลักไตรสิกขาให้กับผู้เรียน

บทสรุป

นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 109 คน คิดเป็น ร้อยละ 64.5 มีอายุ 7 – 9 ปี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3, มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 2.50 จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 46.7, ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- 3 จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 50.9 เคยเรียนธรรมศึกษา จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 82.8 ผลการวิเคราะห์ ประกอบด้วย 1) ด้านหลักการสร้างความรู้ 2) ด้านหลักการปฏิสัมพันธ์ 3) ด้านหลักการเรียนรู้กระบวนการ 4) ด้านหลักการมีส่วนร่วมทางร่างกาย และ 5) ด้านหลักการประยุกต์ใช้ความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.04$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้าน พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็น ด้านหลักการประยุกต์ใช้ความรู้ในระดับสูงสุด ($\mu = 4.37$) รองลงมา คือ ด้านหลักการเรียนรู้กระบวนการ ($\mu = 3.99$) และด้านหลักการมีส่วนร่วมทางร่างกายอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\mu = 3.93$)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรมีการกำหนดนโยบายการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน มีการวางแผน ทั้งระยะสั้น ระยะยาว ในการพัฒนาชีวิตของเยาวชนต่อไป

2) ควรมีการประชุมกันเป็นประจำ เพื่อหาข้อผิดพลาด ปัญหา อุปสรรค จุดอ่อน จุดแข็ง ในการพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชนในโรงเรียน เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะ และเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชีวิตเยาวชนในโรงเรียน

3) ควรจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนและครูเข้าถึงหลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างเกิดประโยชน์สูงสุดโดยเน้นหลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) ควรนำผลของการศึกษานี้ไปเป็นข้อมูลในการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2) ควรนำปัญหาที่ได้จากการศึกษานี้มาปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ยังมีปัญหายอยู่ โดยให้ทุกส่วนในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการแก้ไข้ปัญหา

3) ควรมีการปรับปรุงกลยุทธ์และบูรณาการในการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา: โรงเรียนคลองบางพรหม กรุงเทพมหานคร ให้เข้ากับยุคโลกาภิวัตน์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาลักษณะกลุ่มตัวแปรตามเดียวกัน เพื่อขยายขอบข่ายในพื้นที่การวิจัยให้กว้างออกไปหลายจังหวัด เพื่อให้ได้หลากหลายมุมมองในประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อการพัฒนาชีวิตของเยาวชนในโรงเรียน

2) ควรมีการเก็บข้อมูลเชิงลึก จากกลุ่มกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลุ่มลึกหลากหลายมุมมอง

3) ควรมีการขยายขอบข่ายกลุ่มตัวแปรที่ศึกษา โดยเพิ่มปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่ส่งผลต่อความสำเร็จต่อการศึกษา และเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชน

เอกสารอ้างอิง

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2549). *คู่มือการดำเนินงานตามโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ปีงบประมาณ 2549*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ ร.ส.พ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). *แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก.

พระพรหมคุณาภรณ์. (2549). *สุขภาวะองค์กรรวมแนวพุทธ*. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์ จำกัด.

- พระมหากำพล คุณงุโ. (2553). “ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการอบรมจริยธรรมแก่เยาวชนใน
อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
เชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระจิรวุฒน์ อุตตมเมธี (วุฒิพงศ์). (2555). “ศึกษาวิเคราะห์การศึกษาเพื่อพัฒนาตนตามทัศนะของ
พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิจิต สงวนไกรพงษ์. (2557). พัฒนาการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในพระพุทธศาสนาเถรวาท. ดุษฎี
นิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

